

Fóia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST'A

11/23

sept.

1866.

Ese in fie-care septemana odata, adeca dominec'a
contienendu o cóla si diumetate.

Pretulu pentru Austria

pe Jul. — Dec. 4 fl. —
pe Jan. — Dec. 8 fl. — cr.

Pentru Romania

pe Jul. — Dec. unu galbenn si diumetate.

Nr.

29.

Cancelari'a redactiunei

Strat'a morarilor Nr. 10.

unde sunt a se adresa manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Epistolele nefrancate nu se primescu si opurile
anonime nu se publica.

II

II
curso
anualu.

S P E R A N T I ' A . *

Cum mangaia dulce, alina usioru
Speranti'a pe toti moritorii!
Tristétia, dorere si lacrimi, amoru,
Asilulu si-afli in sinu-i de doru
Si pieru, cum de bóre pieru nori .

Precum caletoriulu, prin munti ratacindu,
Prin umbr'a padurii cei dese,
La slab'a lumina ce-o vede lucindu
Alérga portatu ca de ventu
Din nóptea padurii de ese :

Asié si speranti'a — c'unu licuru usioru,
Cu slab'a-i lumina palinda
Anima 'nc' odata tremendulu picioru,
De uita de sarcini, de uita de nori,
Si unde o vede s'aventa.

La celu-ce in carcere plange amaru,
Si blastema ceriulu si sórtea,
La négr'a-i dorere i pune hotaru,
Facandu sê-i apara in negru talaru
A lumii parànimfa — mórtea

Si maicii, ce stringe pruncuti-u la sinu,
Privirea de lacrimi plina,
Vedjendu cum geniile mortii se 'nclin'

Pe fruntea-i copila cu spasmuri si chinu,
Speranti'a dorerea i-alina.

Câ-ci vede surisu-i de gratie plinu,
Si uita pericolulu mare,
L'apléca mai dulce la sinu-i de crinu
Si fati'a-i umbresce cu peru ebeninu,
La peptu-i lu-stringe mai tare.

Asié marinarii pe mare amblandu,
Isbiti de talazuri, fortune,
Isbiti de orcanulu ghiatiosu urlandu,
Speranti'a îi face de uita de ventu,
Si spera la tempuri mai bune.

Asié virtuosii morindu nu desperu,
Speranti'a-a lor frunte 'nsenina,
Speranti'a cea dulce de plata in ceriu,
Si face de uita de-a mortii doreri,
Pleópele 'n pace li 'nchina.

Cum mangaia dulce, alina usioru
Speranti'a pe toti moritorii!
Tristétia, dorere si lacrimi, amoru,
Asilulu si-afli in sinu-i de doru
Si pieru, cum de bóre pieru norii.

Mihaiu Eminescu.

CEEA CE ÎI PLACE FETELOR.

(Novela. Urmare.)

Sensatiunea causata prin toastu erá de totu originala. Dómn'a casei intre perîuri de lacrimi si-a imbratosiatu fét'a. Zefirescu s'a grabitu a merge ca sê-i sarute man'a si sê-i gratuledie ca unui fenomenu nou in literatura, — in prip'a mare inse s'a impedeatu intr'unu scaunu si a cadiutu. Apoi neci nu s'a scolaru ci in genunchi a sarutatu man'a fiintiei nemoritóre.

Dupa cina domnisiór'a casei, la dorintia comuna, se puse la forte-pianu si incepù sê cante o aria din oper'a „Dinorah.“ Avui ocaziune a audí acésta rola esecutata de artiste renumite, pentr'acea neci nu asceptai multu de la o dile-tanta, dar ceea ce audii intrecù tóta asceptarea mea. Domnisiór'a nu numai câ nu avea tonu, ci cantá fôrte — falsu. Dar ce sê faci? cultur'a de adi are si acea recerintia curiósá, ca tóte fe-tele — ori au chiamare ori ba — sê 'nvetie „a bate“ forte-pianulu. Intru adeveru cu totu dreptulu potui cantá, câ :

Asta-di câte domnisióre,
Tóte vreu a escelá
In vr'o arte 'ncantatóre,
Ori posedu talentu ori ba.
Batu pianulu-forte, cahta,
Mai câ te-asurdiescu, dar taci,
Séu dí cumca te incanta,
Ast'a-c mod'a, ce sê faci??

Societatea a eruptu in aplause. Toti amu fostu siliti a spune câte-unu complimentu domnisiórei. Dens'a binevoí a se inchiná gratiosu.

— Ti-placù cantarea? — me intrebà sor'a notariului. —

— Ba delocu nu.

— Si totusi dîsesi domnisiórei unu complimentu frumosu.

— Trebuie sê-ti spunu sinceru, domnisi-óra, câ mai mare minciuna decátu acésta n'am dîsu de cand sum.

— Vedi dara, de ce nu-mi placu compli-mintele?

Conversarea nóstra se intrerupse. Societa-tea se rogà de domnisiór'a casei ca sê mai cante ce-va. Dens'a incepù a cantá o hora magiara, dupa una mai multe. Dupa cè finí éra sunara aplause si Ovidu Zefirescu, luandu-o de bratie, o duse la loculu ei.

Amiculu Corneliu provocà pe sor'a nota-riului ca sê cante si ea ce-va. La rogarea lui Corneliu ne insotíramu si ceialalti barbati, in

urma apoi si dómn'a si domnisiór'a casei, ve-diendu câ nu-e incatrâu, o rogara si ele sê cante.

Sor'a notariului siediù la forte-pianu si intonà romanescce :

Multu e dulce si frumósá
Limb'a ce vorbimu,
Alta limba-armoniósá
Ca ea nu gasimu.
Salta anim'a 'n placere
Cand o ascultâmu,
Si pre budie-duce miere
Cand o cuventâmu,
Romanasiulu o iubescce,
Ca sufletulu seu . . .
O! vorbiti, scriti romanescce
Pentru Domnedieu!

Sal'a resunà de aplause. Vócea teneri fe-tisióre avea in sine ce-va dulce si farmecatoriu. Toti eramu atinsi fôrte placutu, mai alesu dupa cantarea cea falsa de mai nainte. Tóta societa-tea se rogà, ca sê continue. Domnisiór'a ni mai incantà inca cu vre-o dóue strofe.

In scurtu sor'a notariului devení o fetitia de toti admirata. Tenerimea conversá mai multu cu dens'a decátu cu domnisiór'a casei, ceea ce ast'a observà cu nespusa neplacere. Ea, o fét'a cu asié multu spiritu, imbracata in cele mai scum-pe vestminte, — si totusi tenerimea preferá pe sor'a notariului, care nu scriea neci versuri, si erá imbracata fôrte simplu. Dar ce sê faci? — dîse ea — nu poti cu ómenii neculti nimica, câ-ci nu pricepu de locu.

Dómn'a casei asisdere nu mai potea de mania. Si decise de locu, câ nu va mai chiamá la cas'a sa pe sor'a notariului. O rudenia de no-tariu sê faca cucerire mai mare decátu fét'a unui jude cercualu! Neauditù!

De odata se 'ntemplà unu ce neasceptatu. Domnisiór'a casei lesínà. Ce bine câ Zefirescu erá chiar in apropiarea ei si astfelu dens'a nu cadiù pe pavimentu, ci in brátiele acestuia.

Prin acésta scena petrecerea se turburà. Domnisiór'a venindu in ori, spuse câ doresce a se culcá, ceea ce erá semnalu ca noi sê mergemu a casa.

Peste putínu toti ni luaramu remasu bunu. Pe drumu intrebai de fratele Corneliu :

— Cum ti-place sor'a notariului?

— E fôrte placuta si 'ncantatóre.

— Totusi nu e ca fét'a judelui cercualu.

— Las'o amarului! M'am desceptatu, nu o mai iubescce; unic'a fiintia, cu care potu sê fiu

fericitu, e sor'a notariului, fãra care nu potu traí, pe care o adoru!

IV.

Trei zile trecura. La domnulu jude cercu-
jalu de atunce se facura mari straformãri. Nu
pricepu numai imbracamintele dómnei si ale
domnisiórei, cari de la acea séra memorabila
devenira si mai lucurióse, ci si natur'a si por-
tarea domniei lor. Ele cari pana acuma se tînura
de devis'a, câ mani'a strica frumsetiei, acuma
nu mai potu de ciuda si de necasu. Cum sê nu?
Sor'a notariului, o fêta simpla de popa, si-a cas-
tigatu preferintia la toti óspetii a supra fetei
judelui cercualu. Dieu ciudatu lucru! Asié e
acea daca ómenii n'au crescere mai inalta! —
se mangaiã soci'a judelui cercualu.

Acésta rusine infiorátore nu se potea su-
portá. Trebuiá dar a se ingrigí de o resbunare
de acésta vatemare grandiósa.

E curiosu câ femeile, cari altfelu prin le-
gea firei au anim'a cea mai frageda, sunt totusi
fiintiele cele mai crudu resbunátore.

— Resbunare, resbunare! — eschiamã
dóm'n'a.

— Hah! mai de graba stralucitulu sóre
se va scolá din culcusiulu seu demaneti'a la
apusu, — decâtu eu sê lasu neresbunata acésta
obrasnicia.

— Inse ce felu de resbunare?

— Hah! mama, taci! Minutulu inspiratiu-
nei mele a sositu. O schintéua divina aprinse in
mine foculu poesiei. Tacere mama! Semtu câ
voiu sê producu ce-va grandiosu. Hah! am ni-
merit'o? Mama dulce, am nimerit'o!

— Ce?

— Am aflatu unumodu de resbunare.

— Spune-mi-lu si mie.

— Inca nu se póte. Mai tardiu inse de si-
guru, numai sê succéda bine. Bravo! éca vine
Zefirescu, — te rogu lasa-ne apoi câte-va mi-
nute singuri, am sê-i comunicu ce-va relativu la
resbunarea nóstra.

Batura la usiã. Ovidu Zefirescu intrã.

— Sarutu manile, frumóse dame! — díse
densulu intrandu.

— Plecatiune! De multu n'amu avutu onóre
a te vedé, dle Zefirescu, — incepù dóm'n'a.

— Me rogu de iertare, câ de trei zile 'ncóce
nu mi-am implinitu placut'a mea detorintia de
a ve cercetã; câ-ci credeti-me am fostu fórte
ocupatu, am conversatu totu cu musele, chiar
acuma lucru la o drama in dóue-spre-dieceacte.
(Apoi blastematulu de trei zile fù ne 'ncetatu
mortu de bétu.)

— Eu — continuã domnisiór'a — acuma
scriu o epopea, si daca voiu finí-o, me voiu
apucá de o carte, ce va tractá despre emanci-
parea femeilor.

— Ce mai nou e in orasiu? — intrebã
dóm'n'a.

— A séra a fostu petrecere la notariulu.

— Asié?! — noi n'am sciutu nimica des-
pre acésta. Inca neci nu ne-au chiamatu. De
locu se vede cine are crescere si cine nu.

— O! me rogu dómna, neci ceialalti óspeti
n'au fostu chiamati la petrecere; dar decand
sor'a notariului e aci, ambla multi teneri acolo,
asié si a séra ne adunaramu din intemplan-
multi la notariulu, — in fine apoi aduseramu
musica si improvisaramu jocu.

— Asié dara dta acolo scrii dram'a cea
grandiósa, — observã domnisiór'a intr' unu tonu
satiricu.

— Eu numai din intemplanre me dusei,
anume vení la mine fratele Corneliu, carele nu-
mi dede pace pana ce fui silitu a-lu insotí.

— Domnulu Corneliu ambla desu la nota-
riulu? — intrebã domnisiór'a.

— Totu acolo siede.

— Ce stramutare póte face o simpla fêta
de popa! Crescerea, crescerea li lipsesce multora
— observã dóm'n'a, — apoi esí din chilia.

— Potu sê speru, angerulu vietii mele?
— intrebã Zefirescu, esíndu dóm'n'a din odaia.

— Si ce ar fi óre viéti'a fãra sperantia?
Unu ceru fãra stele, o gradina fãra flori, o mare
fãra valuri si margele in fundu.

— Asié dara . . .

— Da.

— Potu sê speru?

— Tóte.

— Ah! sum moritoriulu celu mai fericitu.
Ascépta, ascépta, o anima, nu palpitã atãtu de
infocatu, nu cumva tu, care ai suportatu vije-
liele infricosiate ale vietii mele fortunóse, —
acuma sub greutatea placerilor divine sê te
frangi! Me ducu, alergu sê eternisediu minutulu
acést'a intr'o poesia lirica, ca care n'a creatu neci
Petrarca.

— Nu te bucurá inca, ti-am spusu câ poti
sê speru tóte, inse numai daca te vei supune la
o conditiune.

— Si acea?

Dar sê lasãmu pe junii nostri in singure-
tate, póte câ si densii se voru bucurá, daca vor
poté conversá fãra martori! Mai tardiu vomu
sci si noi conditiunea domnisiórei Lucretia.

(Va urmã.)

Discursu*)

despre istori'a literatur'ei italiene.

In medi-loculu astoru tempestăti politice, ale caroru grele urmări multu tempu se voru simți anca; in faci'a astoru tempuri critice pentru esistinti'a politica a natiunei si integritatea teritoriale a patriei năstre: multi voru dăce: cum de ómeniloru le mai vine voia si tempu de a se ocupá si cu literatur'a!; ba póte unii voru cugetá, cá nu e lucru generosu a chiamá mintile ómeniloru sê guste studiulu placutu alu literatur'ei!

Asié ar' fi, candu literatur'a n'ar' fi si ea unu medi-locu potinte chiar' la in florirea natiunei si la sustinerea patriei inse-si; si candu literatur'a n'ar' fi si ea ceea ce promóve, sustiene si consolidéza civilisatiunea; cultiva, inaltia si intaresce natur'a morala a ómeniloru; regenera, descépta si nutresce individulu; definde, lumineza si eternéza natiunea.

Ei! bine, candu vedemu aceste, si candu scimu, cá perdiendu-se limb'a, se perde si esistinti'a natiunala; candu scimu, cá literatur'a este depositulu celu mai fidelu alu limbei natiunale; candu scimu, cá vicende de literatur'ei au o nu pucina ci destulu de considerabila influentia asupra politice si moralei; apoi candu mai scimu si aceea, cá inimicii nostri nu se indestulescu a ne fi inimici numai in politica si in viéti'a năstra publica-natiunala, ci aceia cu inimicéti'a lor se încérca a intrá chiar' si in santuariulu vietiei năstre literarie: ei! bine, ve intrebua atunci: óre sê nu ne mai vina nici voia, nici tempu de a ne ocupá cu literatur'a? si óre ar' mai poté dăce cine-va cá e lucru ingratu a chiamá mintile ómeniloru la studiulu literatur'ei? Ba. —

Dar' io totu-si cu asta ocaziune n'am sê me ocupu de literatur'a năstra natiunala; o lasu pe altu tempu si altoru capacítati romane mai competentu decátu cum asiu poté fi io. Atát'a numa insemnu, cá a fostu unu tempu, si acestu tempu a fostu o catena lunga lunga de suferintie, care nu demultu si anca abié-abié a trecut, candu lipsiti de tóta viéti'a politica si natiunala, si injugati in servilismulu feudal, betranii nostri de sciintie, persecutati pana la desperare, abié ascunsi si retrasi mai poteau

*) S'a cetitu in adunarea gen. a Asociatiunei transilvane, tînuta in an. acesta la Alba-Julia. (Discursulu presinte ni-a sositu chiar la incheierea nrlui trecut.

Red.)

scrie câte ce-va, ca sê ne remana limb'a nu numa in archivulu viiu alu poporului, ci si in câte o carte aruncata in archivulu uitărei si alu pulberii! Asié, acea minte si anima romana, care se va încercá a face istori'a literatur'ei năstre natiunale, nu numai a cestoru din Transilvania, ci chiar' si a toti romanii, nu va poté in nedusí câte o lacrima cu care va trebui sê boteze opulu seu in tóta pagin'a!

Io acum nu me ocupu de literatur'a romana, dar' vreu sê discurgu pe scurtu despre literatur'a unui poporu frate cu poporul romanu: despre literatur'a italiana si istori'a ei.

Voiu discurge despre acést'a, pentru cá limb'a italiana e cea mai de aprópe si mai dulce sora a limbei năstre: sorori gemene, sorori nascute de odata; afara de aceea, literatur'a italiana e un'a nu numa dintre cele mai vechi, ci si dintre cele mai frumóse si mai bogate literatur'ale lunei.

Voiu incepe cu etatea etimologica; voiu continuá si finí cu vicende si desvoltamentulu literatur'ei, incependu de la seclulu XIII. si pana in diu'a de asta-di.

Premitu si aceea, cá studiulu meu despre literatur'a italiana mi-l'am facutu anca pe tempulu candu studiam legile in universitatea din Padu'a.

I.

Nici odata vre-o natiune n'a incetatu de odata si intr'unu momentu de a-si vorbí limb'a — pentru de a primí alt'a; ci, ca in tóte lucrurile din natura, asié si in vorbire, prin intrarea si primirea continua a vorbeloru nóue séu straine in forma ori in materia, póte din dí in dí si din tempu in tempu sê incete cele vechi si sê se pérda cu totulu. Ast'a inse este cu potintia numai acolo unde încéta simtiulu de patriotismu si natiunalismu. Aceste italianiloru le sunt proprie, si vechi'a loru limba vieza si asta-di.

La inceputu, intre locuitorii Italiei mai comuna erá limb'a Latíului, cetate asediata unde este acum Rom'a, si care cucerise tóta peninsul'a; ma erau si alte dialepte anca mai vechi, cari parte s'au mestecatu cu cel'a, parte l'au modificatu, parte a remasu multu pucinu neatacate; se scriea inse si se cultivá numa dialeptulu Latíului, care fú numitu latinu. Asta-di anca diferesce limb'a vulgului italianu, de limb'a scrietoriloru, ma acésta diferentia a fostu cu multu mai mare si mai simtitória atunci, candu patricii erau numa cuceritori, éra poporul numa cuceritu; limb'a latina, limba arte-

Fortarétì a San Felice in Verona. (Vedi pagin'a 344.)

ficiósa, erá limb'a celora, éra poporulu vorbiá limb'a sa naturala. Nime sê nu créda dara, cá in Itali'a s'ar' fi vorbitu candu-va limb'a lui Cicerone séu a lui Liviu; poporulu erá departe de acést'a.

Abié dupa caderea aristocratiloru, Rom'a se face mai populara, si limb'a poporului incepe a avé prevalintia; apoi cu introducerea crestianismului, ministrii acestuia, voindu a fi intiele-si de câtra poporu, s'au folositu de limb'a acestuia séu in traducerea cartiloru sante, séu in predice, discusiuni, apologié si altele; apoi cu iruptiunea barbariloru, cu destruirea imperiului, scapatandu sciintiele, cei pucini, cari mai scrieau, o faceau acést'a in limb'a poporului, séu limb'a vulgara, cum o numescu italianii.

Si asié s'a formatu si a apucatu la potere limb'a italiana, simpla, analitica, dulce dupa analogia, etimologia, a une-ori si dupa eufonia, totdeauna inse dupa logic'a naturala a ei, esplacandu relatiunile mai bine prin ajutoriulu prepusetiuniloru decâtu prin variatele desinintie ale casuriloru, si esprimendu multe accidintie ale verbeloru prin verbe ausiliari, si precisandu subiectulu cu articlulu, si tienendu mai bine la ordinea ideelor, decâtu la sintass'a complicata.

Asié nu incepe indoiéla, cá limb'a italiana de asta-di s'a inceputu a se serie pucinu dupa a. 800.; dar mai cu séma s'a inceputu a se serie indata dupa ce italianii, scapandu de sub domnirea strainiloru si a feudatariloru, s'au constituitu in republice; si nu mai póte fi dubiu, cá parintii de pe atunci ai italianiloru, in parlamentele lor, au vorbitu si au tratatu obiectele publice ale tierei in limb'a dulce si naturala a poporului, aretandu cá este apta de a esprime si idee mai inalte si mai complicate, si materie mai importanti, decâtu cele domestice. Asié limb'a italiana se nascu nu prin oper'a literatiloru, ci prin poporu, care singuru e si viéti'a si suveranulu ei; de aici o luau aceia cari o scrieau; si pe candu la acést'a au conferitu patriotismulu si nationalismulu, pe atunci religiunea anca si-a datu tributulu seu la sustienerea, regenerarea si inffiorarea limbei italiene, fiindu cá preotii, ómeni din poporu, se folosíau de limb'a acestuia in cantece, oratiuni, predice, legende si altele ce erau destinate pentru poporu. Asemene cei cari voiau a placé la lumea frumósa se serviau de limb'a poporului, si cu frumseti'a si simplicitatea acesteia cantau cantecele animei ce bate pentru totu ce e naturalu si frumosu. Astfelu, pe langa predicele preotiloru, poetii scrieau versuri in limb'a poporului; si se afla poesii ita-

liane scrise de pe la a. 1200. Pucinu dupa aceea se apucara altii a serie cronice, si descrisera evenimentele tierelorú lorú.

Cronic'a cea mai vechia, din câte s'au conservatu, se díce a fi a lui *Mateo Spinelli*, care a scrisu istori'a neapolitana de la a. 1247 pana la 1268.

Scrierile prime, precum la tóte natiunile, asié si la italieni se conserva numa ca vechi monumente, si se veneréza ca matróné antice, deforme, dar' cari ti-inspira devotiune.

Cronicele de pana ací sunt scrise fâra arte, fâra stilu; cu tóte aceste in ele poti aflá limb'a italiana completa, apta de a esprime simtieminte generóse, demne de ómeni liberi. Pré pucine cuvinte vei aflá acolo, cari sê nu fiá si asta-di in usu.

Dar' acum de pe acelu tempu s'au adoperatu italianii a se folosí de limb'a poporului in scrieri mai cugetate; asié parintele *Guidotto da Bologna* a scrisu fórte frumosu despre tesa: „Non si dee schivare alcun pericolo per far salva la patria.“ (Nu trebe sê ne fia frica de nici unu periclu pentru a salvá patri'a.)

Astfelu la inceputu limb'a italiana o scrieau preotii, poetii si cronicarii; toti acestia inse mai multu se tienu de gramatica decâtu de literatura.

II.

Acum inse trei lucéferi resaru pe cerulu literaturei italiene, si pe candu mai tóte popórele zaceau in intunerecu, éca in Itali'a trei atleti de sciintia redica literatur'a italiana la gradulu celu mai inaltu.

Dante, Petrarca, Bocaccio sunt numele primiloru regeneratori si fundatori ai limbei si literaturei italiene.

Inspirati cei doi primi de patriotismu, amóre, si religiune, au scrisu acele opuri grandióse, ce si asta-di sunt admirate de lume.

Comedi'a divina a lui Dante, *Poesiele* lui Petrarca scrise in onórea Laurei, *Decameronel* lui Bocaccio — sunt si voru fi totdeauna celu mai precíosu depositu alu limbei italiene.

Acestu triumviratu literariu, prin operele sale, a lasatu posteritátiei limb'a italiana in tóta originalitatea, in tóta frumseti'a, in tóta naturalitatea ei.

a.) *Dante* divinulu, anim'a cea mare a lui Dante, unindu simtiemintele cele mai nobile de patria, amóre si religiune, a scrisu o poema, „pe care si-a pusu man'a si ceriulu si pamentulu.“ Acést'a e, cum am dísu: „*Comedi'a divina*.“ In acésta Dante, la anulu 1300 fiindu pe

calea diumetate a vietiei sale, dupa cum dice elu, adeca de 35 de ani, si-imagina câ s'a perdutu intr'o selba intunecósa de pecate, unde lu asalta leulu superbiei, lup'a avaritiei si pantera lusuriei (desfrenârei), si desperéza de a mai poté esí de acolo; dar' din ceriu Beatrice veghiéza asupra lui, si se róga la indurarea domnedie-ésca, ca sê-i tramita pe Virgiliu, care sê lu scóta din gresieli; acesta inse lu conduce prin abisele infernului, apoi prin stancele purgatoriului, pan' ce Beatrice insa-si lu redica din sfera in sfera, din lumina in lumina pana la splendórea paradisului, unde se presinta la tronulu eternului Domnedieu. Virgiliu, poetulu latinu, si Beatrice, amant'a lui Dante, au fostu persóne adeverate, ci Dante si-a facutu din ele dóue fiintie simbolice; cel'a a sciintiei umane, cést'a a sciintiei divine; adeca personificatiunile filosofiei si a teologiei.

Filosofi'a, Virgiliu, i aréta vâile unde se pedepsescu pecatele capitali, apoi giurulu purgatoriului unde se indrépta gresielele mai usi-óre, pentru ca anemele sê se faca demne de creatorele. La fia-care pasiu Dante intelnesce persóne vechi séu moderne, si pe scurtu, dar' cu fórtia, le atinge istori'a; si acestoru persóne séu conducatoriului seu espune dubiurile ce le are in privinti'a celoru mai importante probleme ale vietiei: cum din parintele bunu se nasce fiu reu; pentru ce atátia gresiescu intru alegerea chiamârei sale; cum vointi'a omenésca remane libera pre langa tóta predestinatiunea divina: cum existe reulu sub unu domnedieu bunu; si altele asemeni.

Unele i le esplica Virgiliu, altele umbrele; cele mai sublime sunt rezervate Beatricei, adeca teologiei. Acésta sciintia erá pe acelu tempu regin'a a tóte; toti se ocupau cu ea ca acum de politica. In politica, Dante, ca omulu care vede defepte in persón'a ce i este scumpa, infrunta Itali'a si mai alesu Florenti'a, pentru vitiurile ce superau si apesau societatea; judeca pe ómeni si evenemintele; dar' aci se aréta cu patima, de óra-ce se scóla cu inveptive contra inimiciloru sei personali, dar' mai alesu in contra papiloru, caroru Dante le imputa tóte suferintiele Italiei si tóta depravarea religiunei.

Cele trei eleminte ale poesiei, naratiunea, representatiunea, inspiratiunea — tóte se mes-teca si se inschimba in *Comedia divina*. De aci e câ Dante, „sbóra asupra altora ca o acila,“ si va meritá totdeauna a fi studiata acea originalitate a sa, esíta din adeveru; o potere si o precisiune ce nu se mai afla intr' altulu; intr'unu versu e compendiatu unu capu intregu de mo-

ralu; intr'o tertina unu tratatu intregu de stilu; intr' altulu tóte fundamintele teologiei catolice. Elu unesce sborulu imaginatiunei cu speculatiunile rationamentului; atinge inceputulu si finitululu lumei; descrie ceriulu si pamentulu, pe omu, angeru, demoniu, dogm'a si legend'a, materi'a si infinitulu — tóte cu cunosciintiele mintiei sale si cele ale poporului.

Anca inainte de acésta poema, Dante, inamoratu de Beatrice, mórtu in etate de 26 ani, a scrisu „Vita nuova“, in care si-depuse simtiemintele sale cele mai intime, ce i le escitá acea frumósa.

Afara de aceea a mai scrisu o carte „De Monarchia“, alt'a „Del volgare Eloquio.“

b.) Dar' sê trecemu la *Petrarca*. Acest'a pentru dulceti'a sa e placutu la mari si mici, pentru inmens'a sa invetiatura e admiratu de toti. In cele mai multe poesii ale sale arde si elu de flacar'a patriotismului, religiunei si amórei. Numele celu mare si-l'a castigatu inse prin *poesiele* scrise in onórea Laurei; poesie de o melodía suava, de o limba candida, de unu stilu víiu; monotóne pentru unulu si acela-si obieptu, dar' placute pentru varietatea cugetelor si imaginelor.

Spiritulu temporiloru are nu pucina influintia asupra spiritului ómeniloru. Pe tempulu lui Dante republicele italiene erau pline de viétia; pucinu dupa aceea escesulu libertátiei trase Itali'a in ruina, si incepura a domni cei tiranuti, cari pe tempulu lui Petrarca diregeau politic'a din cabinetu si cu tradári in folosulu propriu si in detrimentulu patriei, pregatindu astfelu etatea inertiei culte, si a deliptelor si a virtutiloru depravate, si a nefericiriloru. Asié Petrarca a cantatu mai móle, pentru câ mai móle erá vócea seclului. Petrarca, binevoitoriu cu toti, impartia laude si le doria pentru sine; se pasiúná pentru proteptorii sei, si n'avea curagiulu de a parasí locurile séu persónele, despre cari sciea câ i strica; si déca lu prindea uritululu de vitiurile tempului, se retragea in senguretate si studiá. Nu asié Dante. Pe elu studiulu nu lu retienea de la viéti'a publica; elu voiá a traí in lume, a-i studiá pasii si a-i indreptá; elu despretiuiá si blastemá; spunea adeverulu, de si esacerbá pe inimici; la amicii insi-si le inspirá mai multa reverintia decâtu amoru. Si unulu si altulu, si Dante si Petrarca, infruntau pe italieni pentru discordiele frati-esci; ma Dante pare câ le atítiá mai tare, éra Petrarca mergea strigandu: *pace, pace, pace*, fàra sê-si aduca aminte câ pacea nu e buna, déca nu e si onorifica.

Dante a scrisu în limb'a poporului; Petrarca si-a diptatu multe opere ale sale în latinesce, si italianesce se pare a scrie numa din trecere de tempu. Petrarca cu o dulce armonia a espresu cele mai gingasie pasiuni; Dante cu asprétia a espusu cele mai sublime argumente; portarea lui e libera, resoluta, éra alui Petrarca e delicata, lina si lingusítoria ca la omu care a traitu la curti.

c.) Dar' mai popularu si totu odata mai pucinu religiosu a fostu *Giovanni Boccaccio*. Petrarca i-a lasatu prin testamentu 50 de galbeni, ca sê-si faca unu vestmentu de casa pentru priveghiârile sale de iérna. Elu a contribuitu dimpreuna cu Petrarca la renascerea cunoscintiei si amorului de clasici; a scrisu fôrte multe versuri în limb'a poporului, apoi poeme, apoi romantie; elu s'a apucatu a esplicá *Comedia divina* a lui Dante spre a escitá amorulu de patria, si a instruí tenerimea în sciintie, si a indemná la virtuti civile. Ci capulu de opera alui Boccaccio e *Decameronele*.

Candu patri'a suferé de nefericiri politice, toti ómenii se concentréza, se adjuta, se sacrifica binelui comunu: dar' Boccaccio ce face? Si-imagina cinci teneri, cari se intelnescu în *Beserica* cu cinci amice ale loru, si si-propunu si se invoiescu a se retrage cu ele într'o campia, si a si-inmoia fric'a si compasiunea în viétia cu placere, si în a spune novele (povesti). În diece dile fia-care din acele diece persóne a spusu câte-o poveste; de aci *Decameronele*, cuventu ce însemnéza *diece dile*. Cea mai mare parte din aceste novele sunt obscene; tóte de simtiementu paganu, batendu-si jocu de virtute, de puritatea neravuriloru, si escitandu pasiunile în locu de a le infrená. Asié pe Boccaccio nu l'a inspiratu neci patriotismulu, neci religiunea, ci numa amorulu; dar' nici acest'a nu e puru si castu ca în Dante si Petrarca, ci mai multu sensualu si fâra pudóre. În urma inse si Boccaccio s'a întorsu de pe asta cale, si-a îndreptatu viétia, si a scrisu alte compositiuni de obiepte sacre; ci aceste s'au datu uitârei, éra cele au remasu.

Limb'a în care a scrisu Boccaccio e cea mai buna, dar' nu asié stilulu. În locu de naturalétia, întrebuintiata de contemporanii sei, si ceruta de geniulu limbei inse-si, si asemenea discursului de amici la amici în familiaritate franca si demnitósa — elu dá períodelor cadintia, transpositiunea si complicatiunea propria limbei latinesci. De aci în elu affi frase maretie, període rotundite, armonia bogata, dar totodata unu noroiu de incise, o ambitiune ce trece în îngonfare, o multíme de frase ce slabesce perspicuitatea.

Inse póte pré multu ne-amu opritu la acesti trei eroi ai literaturéi italiene. Pré multu pentru unu discursu, în care pe scurtu vreu sê vorbescu despre intréga literatur'a italiana; dar' pré pucinu, si neci decum nu ne-amu opritu destulu, pentru de a-i cunósce deplinu.

Cu tóte aceste se trecemu peste acestu seclu, seclulu XIII., care se considera ca seclulu de auru alu limbei italiene; pentru cá acést'a anca nu érá stricata prin mestecaturi straine; scrietorii o întrebuintiau fâra maestria, fâra acele capriciuri, ce facu a preferí artificiosulu la naturalulu frumosu. În acestu seclu anca preotii au fostu cei mai multi, cari au scrisu, pentru cá aveau si voia, si comoditate, si tempu de a se ocupá cu studíulu în acea lume agitata. Totu pe acestu tempu se afla si istorici destulu de buni. Asié sunt cei trei *Villani*, cari au scrisu istoria patriei sale, pentru de a o lasá posteritátiei si „per dare esempio a quelli che sono a venire.“

Asié serieau italianii atunci, candu multi din regii si principii Europei nu invetiau neci macar' a cetí, si cei mai mari domni nu se scieau subscire decâtu facandu cruce inaintea numelui!

Dr. Iosifu Hodosiu.

Patruanghiulu de fortaretie italianu.

(Vedi ilustratiunea de pe pagin'a 341.)

În partea de câtra média-nópte a Veronei se întinde pana la cetate unu dealu frumosu plantatu cu vii; din culmea acestuia ai unu prospectu deplinu peste tóta cetatea pomposa, Verona.

Peste vîile aceste orizontulu ti-aréta dóue puncte albe: fortaretiele Santa-Sofia si S. Mathia, cari cu cinci turnuri ale loru, ce cadu inca mai incolo câtra a média-nópte, garantéza si mai deplinu securitatea Veronei. Turnurile, ce închidu de totu drumurile, forméza o linea întreita impregiurulu fortaretiei *San Felice*, care d'altmîntre, de la natura si prin positiunea ei favorabila, pare a fí neocupavera.

San Felice stá singuru pe Monte Caino, si este punctulu de capetenia de aperare alu Veronei de câtra média-nópte; elu are tóte recerintiele unei citadelle, fiindu cá singuru domnesce atátu peste fortaretiele aprópe de elu: Monte Caino, Santa-Sofia, San Leonardo si San Mathia, câtu si peste Verona ce se întinde la piciórele lui.

La spatele fortaretiei San Felice, ce-va mai în giosu, chiaru deasupra caseloru Veronettei, e situatu Castel San Pietro, care apera cetatea si suburbiulu Veronetta de câtra resaritu.

Verona reprezintă prin patruanghiul său de fortărețe puterea ofensivă, era Mantua are un caracter de totu defensiv. Cetățile aceste sunt împreunate prin o linie de cale ferată, care trece peste S. Lucianu, pe lângă fortărețele d'Aspre, Schwarzenberg și Valmoden, prin Custozza și Villafranca.

UNDINE.

Novela de Fernando Fenneberg.

I.

Plói'a eră rece, vifore cumplite se certau unulu cu altulu, totî preambulatorii erau siliti sê fuga d'inaintea tempestăției sub atare stresîna scutitória.

— E intunerecu ca si intr'unu Pandemoniu, — strigă bunulu John Crow esîndu d'in teatru la strada, si si induplecă pasii cătra casa, astupandu-se in sialulu seu vechiu, caruia i se puteau vedé acuma firele.

Abic s'a departatu de căti-va pasi, si se împiedecă intr'unu objectu, ce jacea pe strad'a laterala. Incepù a blastemá, apoi se aplecá si trase objectulu acest'a cătra lumin'a unei lampe d'in strada. Indata se escá unu viforu, care aduse in miscare cărpele, in cari eră invalidu objectulu acel'a, si bunulu John, plinu de spaima, vedîu tipulu galfedu a unei prance.

— Domnedieule bune! — strigá, — o fetisióra pe strada, intr'unu tempu cá acest'a! Cine a auditu asié ce-va! Cum te chiama, mititica? O Dómnec, credu cá e mórtá!

Se aplecá, si-si puse man'a pe anim'a ei. Câte-va bateri schimbacióse si rapede lu convinsera, cá e viua si dupa unu momentu, doi ochi mari, negri si schinteiosi cautara aspru cătra elu.

— Ce faci aici pe strada, mititic'a mea? De ce nu mergi a casa? — intrebá John Crow. —

— A casa? repetí prunc'a, privindu-lu cu surprindere.

— Da, a casa, unde locuiesci?

— Cu betran'a Bet, care me bate si me silesce a cersî, si eu o urescu, — dîse copil'a cu unu fulgeru rapede a ochiloru sei negri, si se redicá incetu.

— N'ai neci tata, neci muma? — intrebá John, cautandu-i cu compatimire obrazulu uscatu.

— Am avutu odinióra mum'a — de multu tempu, dar' ea s'a departatu, — replicá copilit'a cu unu suspinu profundu.

— Cum e aceea, de jaci aici pe strada? — intrebá John, a carui simpatia deveni d'in ce in ce mai viua in urm'a respunsuriloru ei.

— Am rogatu pre unu omu sê-mi daruiesca ce-va, si elu m'a numitu cá-su o furatória mica, si m'a amenintiatu cá va face sê me inchida, si vedi, domnule,

am inceputu apoi a fugi, si am caditu. N'am potutu a face alta-ce, cá eu nu-su talharitia!

— A buna-séma nu! Tu nu cauti a talhariu. Cum te chiama?

— Undine!

— Siodu nume pentru o cersitória! Dú-te acuma a casa, mai bine nu poti face!

— Nu indresnescu a merge a casa.

— Pentru-ce nu?

— Pentru-câ n'am bani, si Bet ne bate pan' la mórté, daca nu-i ducemu bani — dîse fetiti'a cu amaritiune.

— Bieta copila, — dîse John plinu de compatimire, — cum asiu dorí sê-i potu ajutá!

Cugetá unu minutu la camer'a sa trista d'in podu, la femeea sa obosita de lucrulu celu multu, si la cinci copii flamandi; apoi cugetá, cá sermanei copile i va fi mai reu asié, decátu chiaru sie însu-si, si John, de si erá numai teatralistu saracu, avea totu-si anim'a cea mai generósa, care a batutu candu-va sub panura fina.

— Vrei, Undine, sê vini a casa cu mine? — o intrebá elu cu afabilitate.

Ea cautá cătra elu, cá óre seriosu vorbesce, si vedindu-i cautatur'a amicabile, si-puse manile intr'ale lui, si dîse indata:

— Vreu!

II.

Intr'o chilia mica si intunecósa siedeá dóm'n'a Crow, aplecata la lucrulu ei de cosutu. Patru copii, doi fetiori si dóue fete steteau petrunci de frigu pe lângă unu cuptoriu, care se parea a nu dá numai nisce nori de fumu, si nici cea mai pucina caldura. Unu copilul bolnavu jacea intr'unu léganu stricatu, care-lu clatiná mum'a cu petiorulu. Órele treceau un'a dupa al-alt'a, si numai strepetulu léganului intrerumpea leniscea infioratória d'in chilia.

— Mama, — dîse o vóce debila d'in coltiulu casei, — Enricu e fórté flamandu, vení-va tat'a curendu a casa?

— Nu plange, dragule, curendu, mintenu! audi, acuma vine tat'a — dú-te, Johnny, deschide usi'a! — dîse dóm'n'a Crow.

O manca-punga de a lui John Crow se scolá, si deschise usi'a indata. După unu momentu sosi John Crow, aducandu de mana pre mititic'a Undine.

— Da Crow! dómne! ce ai adusu a casa? — intrebá dóm'n'a Crow, scolandu-se, si scapandu-si in mirarea sa lucrulu d'in mana.

— O faptura sermana, mititica, fără de casa, si parasita de parentii sei, pre care ni-o-a tramisu Domnedieu, — replicá John.

(Va urmá.)

DATINELE POPORULUI ROM.

IV.

Nevestésc'a. *)

Mirele :

Portari, portarei,
Dragi ómenii mei,
Dati-mi mandr'a mea,
Deschideti pórt'a,
Ca sê iesu cu ea!

Portareii :

Mire frumosielu,
Teneru fetiorelu,
Nu te laudá
Dieu cu acést'a;
Câ noi nu ti-'omu dá
Mandruliti'a ta,
Pan' ce-'i fi vorbitu:
Cine ne-a venitu
De la voi la noi?

Mirele :

Bine me 'ntrebati,
Respunsu capetati:
Câ io mi-am menatu
La voi unu barbatu,
Pe socru celu mare
Dieu antâia-óra,
Sê véda fét'a
Câ mandra-e séu ba?

Portareii :

Mirelu de la mésa,
Pe soriti'a nósta
N'omu dá nici de cum,
Pana nu ne spunu:
Câ a dóua-óra
Pe cine-mi menara
De la voi la noi?

Mirele :

Portarei de póрте,
Io respundu la tóте,
Câ a dóu'a-data,
Dieu io am menatu
Pe cumetrulu mare,
Sê véda fét'a
Câ mandra-e séu ba?

*) Acestu cântecu se canta de poporulu romanu de pre ambele tiermuri ale Crisiului negru in comitatulu Bihariei la nunta si respective atunci candu cuscrii cu mirele se gata sê vina cu mirés'a; si anume 4 séu 3 insi dintre cuscri, totu atâția din partea miresei séu dintre Corintei, lu-canta dupa o melodía de totu frumósa si armoniósá.

Portareii :

Mire pré iubitú!
Bine ne-ai vorbitú;
Dar totu nu ti-omu dá
Nevestuti'a ta,
Pana ne vei spune,
Câ pe ast'a lume,
Pe de-asupra nósta
Ce umbra-e mai grósa?

Mirele :

Ast'a lume are
O umbra mai mare,
Care-e cea mai grósa
Si-e de-asupra nósta:
Umbr'a ceriului.

Portareii :

Voinicele mire
Esti fetioru de-a fire,
Dar nu-'i capetá
Dieu mandruti'a ta
Pan' te-'omu intrebá:
Ce apa-e mai mare
Aici pe sub sóre?

Mirele :

Ap'a cea mai mare
Aici pe sub sóre:
Róu'a de vér'a
Pe tóta lumea.

Portareii :

Mire mirisioru,
Frumosielu fetioru,
Nu te laudá
Nici cu atâta,
Câ soriti a nósta
Nu va fi a vósta,
Pana ce ne-'i spune
Cu cuvinte bune:
Ce umbra-e mai grósa
'N faci'a pamentésca
In postu de San-Petru?
Si pana-'i gâci,
Ce munte ar fi
Care e mai mare
Aici pe sub sóre?

Mirele :

Câte-ati intrebatu,
Tóте-amu deslegatu,
Bine m'oiu gâdí
Si-aste le-'oiu gâci.
Cea mai grósa umbra
Pe pamentu de-a supra:
Umbr'a stogului
'N postu San-Petrului.
Si munte-e mai mare
Aici pe sub sóre
Dieu mosînoiulu
'N verfulu muntelui.

Portareii :

Nu te laudá,
Câ noi nu ti-omu dá
Nici acuma
Pe soriti'a nósta —
Nevésta frumósa,
Pana ce-'i respunde:
Ce glasuri mai munde
Sê audu pe-afara
Candu e primavéra? . . .
Pana-i dá cuventu:
Pe acestu pamentu
Ce urma-e mai mare?

Mirele :

Portarei faleti,
Port'a deschideti,
Câ io am respunsu,
La ce mi-ati prepusu;
Bine m'oiu gâdí
Si-aste le-'oiu gâci . . .
Si asié respundu
Câ glasu-e mai mandru,
Glasu de plugarelu
Cu-alu seu sbicurelu
Pe boii-si manandu,
Din gura cantandu,
Paseri desmierdandu,
Tóте desfetandu.
Si pamentulu n'are
O urma mai mare
Ca si cea de plugu.

Portareii :

Bine respusesi,
Bine ne spusesi;
Dar te-'omu mai imprinde,
Pórt'a n'omu deschide,
Pana ce ne-'i spune:
Ce rendu fu pe tine,
Si ce te-a afiatu
De tu ai intratu:
In gradin'a mare
Fara 'nsciintiare,
Si tu ai culesu,
Si tu ai alesu
Cea mai mandra flóre
Ne arsa de sóre,
Câte ai lasatu
Tóте le-ai calcatu,
Si s'au olivitu,
Si s'au vesteditu.

Mirele :

Portarei de póрте,
Sufleticle bune,
Tóте vi le-'oiu spune . . .
In gradin'a vósta
Fara scirea vósta;
Dieu nu m'am bagatu
Ci de scire-am datu:
Nici n'am culesu,
Nici n'am alesu
Cea mai dalba flóre,

Mandru 'nfloritóre, —
 Ci carea mi-a datu
 Carea mi-a 'nsemnatu
 Bunulu Dumnedieu
 Mi-am luat' o eu.

Portareii :

Tare bine, mire . . .
 Dar ti-dâmu de scire,
 Câ fetiti'a nosta —
 Dalba. dragostosa,
 Ea mai are frati,
 Dieu frati ca-sî bradi
 Si sorori ca flori,
 Si fratii câ ceru
 Pelarii de peru,
 Cogióce 'mbumbate,
 Topóre 'ncoltiate;
 Sororile ei,
 Ele dieu câ ceiu :
 Zadîi resfetiate,
 Cârpe impenate
 Cogióce 'mbumbate.

Mirele :

Portari, portarei,
 Dragi ómenii mei,
 Deschideti pórt'a
 Sê-mi esu cu mandr'a ;
 Têrgulu va fi Joi,
 Si-'omu mé' noi si voi,
 Si vomu targui
 Ce va trebui!

Portareii catra mam'a miresei :

Remai sanetosa,
 Maica drag'a nosta,
 Câ fetiti'a ta,
 Se va 'ndepartã . . .
 Câ nu ti-a placutu,
 Cum ea ti-a facutu,
 Cum ti-a maturatu,
 Si cum ti-a spelatu ;
 Tu vei remané,
 Éra ea va mé'
 Preste vâi si munti,
 Peste ape, punti,
 Bunulu Dumnedieu
 Nu te lase 'n reu!

Culésa de

M. Popiliu.

Ce e nou ?

* * * (*Din Zarandu*) primimu o scrisóre, in care, ca adausu la cele amintite in nrulu trecutu despre societatea teatrala magiara petrecatóre acolo, ni se mai impartesiesce, câ numit'a societate in dominec'a trecuta representã pies'a : „Don Juan séu Musafirulu de la pórt'a iadului,“ — in care Don Juanu si servitoriulu seu Leporello si-facura recitatiunile romanescce, éra ceialalti unguresce. Corespundintele nostru speréza, câ se voru representã mai multe piese, dar curatu romanescce.

* * * (*La gimnasiulu din Blasiu*) in acestu anu scolicu se inscrisera 339 de teneri, va sê dica mai putini decãtu in anulu trecutu.

* * * (*Din Timisiór'a*) ni se scrie, câ acolo numai unu casu de colera s'a ivitu pan' acuma, si victim'a neci atunci n'a fostu atare locuitoriu de acolo, ci o jidana, carea fugi spariata de coler'a din Pesta la Timisióra, unde in cealalta dí mori. Éra-si s'a adeveritu dara proverbulu romanu, câ : de ce te temi nu scapi!

* * * (*Necrologu.*) Protopopulu din Ardușatu, in comitatulu Satumarelui, Stefanu Valeanu, repausã cu finea lunei trecute in etate de 68 ani. Fie-i tierin'a usióra! Repausatulu fû unu preotu zelosu. In anii de pe urma i causã multa dorere sufletésca mórtea a doi fii ai sei, unulu avocatulu, altulu preotu de patru ani. Acestu din urma, amicululu nostru Pamfilie, si pe campulu beletristicce dede dovedi de frumós'a lui capacitate, intre scrisorile lui se gasi si o novela inca needata, carea se va publicã in foi'a nosta.

* * * (*La gimnasiulu din Beiusiu*) in anulu trecutu 322 de teneri au fostu inscrisi, d'ntre acestia 297 sunt romani. Ne rogãmu, ca cu inceputulu acestui anu scolicu respektivii sê ne impartesiesca nrulu tenerimeci.

* * * (*Inscrierile*) la universitatea din Pesta se voru incepe in 1 opt.; totu atunce si profesorii voru deschide cursurile lor. Unele foi de-aice proieptara, ca din caus'a colerei deschiderea anului scolicu sê se mai amane, ca nu cumva tenerimeca sê cada victima epidemieci, dar proieptãrile nu fura ascultate.

* * * (*Renumitulu flo-romanu.*) dlu A. Ubcini a situ la Bucuresci. Dlu Ubcini a scrisu fórte multu in diuariel francesci despre romani, de acea credemu câ la Bucuresci va fi primitu cu multa cordialitate.

* * * (*Fostulu domnitoriu alu Romaniei*) Voda-Stirbei asîsdere a ajunsu la Bucuresci, si — precum ni spune „Trompet'a“ — a dóua dí dupa sosire domnitoriu Carolu I a mersu de i-a facutu visita de bun'a primire.

Literatura si arte.

* * * (*Colectiuni de Poesii.*) Stimatulu colucratoriu alu nostru, dlu Georgiu Têutu, acuma arangieza sub tipariu o colectiune din poesiiile sale cele mai nóue. In interesulu infflorireci literatureci nóstre ne bucurãmu de aparerea acesteci cârti si dorimu dlui autoru prenumeranti multi!

* * * (*La Bucuresci*) va aparé nu peste multu unu „Dictionariu portativu germano-romanu.“ Pretiulu 4. doidieceri.

Din strainetate.

* * (*Imperatés'a Franciei*) petrece la scaldele de la Biaritz; se întielege dăra de sine, cã acuma in Biaritz sunt fôrte multi ôspeti, cortelele tôte sunt pline si pretiulu loru se urca pe dî ce merge. Imperatés'a demanéti'a si sér'a totdeauna ese la preamblare. La inceputu publiculu erã fôrte curiosu a o vedé, si o urmã in numeru mare, acuma inse curiositatea cam scadiu si imperatés'a pôte sê se preamble fara a fi conturbata. La diece ôre demanéti'a principele imperatescu ese pedestru pe strade la scaldă, pe cale lu-urmarescu o multîme de copli, cu cari peste dî se jóca. Intrandu clironomulu in apa, unu servitoriu — carele cunôsce bine afundîmea apei — lu-pazesce de pe tiermure si grigesce de tôte miscârile lui, carele altfelu scie acuma binisoru innotã.

* * (*Unu esemplu demnu de imitatu.*) Neci unu orasiu nu este in lumea acésta, care sê sacredie atãt'a pentru crescerea poporului, pentru inflorirea scólelor si dotarea invetiatorilor — ca orasiulu Boston. Pentru fia-care copilu de scóla se dau pe anu 20. dolari din ajutórie publice, nenumerandu-se aice sumele ce curgu din casse private. Scólele acolo sunt palatiuri. Fia-care cetatianu din Boston considera scólele ca cele mai bune institute de asiguratiune in contra nefericirei parentesci.

* * (*Galanteri'a fulgerului.*) Unu invetiatu france-su, cu numele Boudin, in tempulu mai nou se ocupã cu acea ca sê pôta compune o tabela despre persónele tresnite de fulgeru. Densulu esperiã, cã femeile au mai putîna cauza de a se teme de fulgeru decãtu barbatii, cã-ci intre o suta si dóue-dieci si optu de persóne tresnite de fulgeru a gasitu numai dóue-dieci si optu de femei. S'a intemplatu si acea, cã d'ntre barbatulu si femei'a cari mergeau langa olalta, numai barbatulu fû tresnitu.

* * (*Imperatulu Napoleonu III*) cand se duce la vênatu totdeauna duce cu sine 41 de sticle cu vinu. Si de ce chiar 41? De ce nu 40? Asta are o istoria originala si istorica. Ludovicu XV. venã odata cu succesu stralucitu. Erã fôrte caldu si regelui i erã sete, deci demandã sê-i deie vinu. „Regele vre sê beie!“ strigã adjutantele cãtra unu servitoriu. Dar vinu nu erã nicairi ca 'n palma. „Unde sunt cele 40 de sticle cu vinu — strigã atunci regele maniosu — ce le-ati adusu pentru mine?“ Nimene nu graiã neci unu cu-ventu. In urma unu servitoriu si-luã libertate a respunde: „Cine-va le-a beutu.“ — „Asié? — dîse regele — spune domnului Cine-va, cã i gratulediu la poff'a sa, dar me rogu alta-data a mi-se pune 41 de sticle, ca acesti domni Cine-va, celu putînu a 41-a sê mi-o lase mie!“ De-atunce la venaturile domnitorului totdeauna se ducu 41 de sticle cu vinu.

* * (*Bismark*) incepe a duce o viétia de totu ne-amenabila cu cea de pana acuma. E totdeauna voiosu si dã multe mese parlamentarie, la care si fostii inimici ai sei se infatîsîedia. Chiar si vestmintele-i sunt alese cu mai multu gustu Sér'a se duce totdeauna la teatru unde aplaudéza cu focu.

Gâcitura de siacu.

De Petru Fontine.

Lim-	si-	rin-	za	Din	mer-	su-	vei
isi	tea-	cra,	lin-	fe-	ob-	ce	de-i
cul-	ba	da	tia,	de-	tia	ge	si
ce	nulu	o	lu-	ser-	tindu	un-	in
poru	tiva-	dul-	tin-	Pe	a	mari	la
ma-	dea	in-	ma-	ce	v'a,	ce	in-
Nu	po-	mare,	Cã	Elu	ina-	unu	griji
Tare	ro-	re,	in	scopu	Sub	ta;	a

Se pôte deslegã dupa saritur'a calului.

Deslegarea gâciturii de siacu din nr. 27 :

Rendunic'a mutatóre
A sboratu din tier'a mea;
Anim'a mea multu me dóre,
Cã-ci te lasu o floricea.
Rendunic'a 'n alta tiéra
Totu ferice va traí,
Va gasí o primavéra
Mandra, verde ca si-aci.

Vulcanu.

Deslegare buna primiranu de la dómnele si domnisiórele: Elena Papiu, Ana Petco, Elena Demianu, Julia Simonu, Ana Muresianu, Maria Cernetiu, Catarina Craciunescu n. Sãcosianu, Sidonia Sacosianu, Luisa Traila, Cornelia Vulcanu, Ana Lacatusiu; si de la domnii: Emericu Andreescu, Stefanu B. Popovicu, Ioane Simionasiu.

POST'A REDACTIUNEI.

Sucéva. Portretulu si biografi'a despre care ni scrii ni va causã multa bucuria. Cãtu mai curendu.

Insciintiare. Dnii prunumeranti, cari n'au primitu inca posesiile red. acestei foi, le voru primí in septeman'a venitóre, — acuma a siesea suta se espedéza.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu : **IOSIFU VULCANU.**